

Κεφάλαιο 8. Στρατηγική & Στρατηγικοί Στόχοι/Τακτικοί Στόχοι

Ο σχεδιασμός της στρατηγικής καθορίζει τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν προκειμένου να πραγματοποιηθεί μεσο-μακροπρόθεσμα το όραμα όπως αυτό διατυπώθηκε. Η επιλογή και ο συνδυασμός των στόχων λαμβάνει υπόψη το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων με την τοπική κοινωνία και τους εκπροσώπους της Κυβέρνησης και της Δημόσιας Διοίκησης και τέλος, το πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών καθώς και των κατευθύνσεων.

8.1 Το στρατηγικό πλεονέκτημα του Τρόδους

Κεντρική στόχευση της ΕΣΑΟΚ αποτελεί η επανένταξη της περιοχής Τρόδους στην αναπτυξιακή διαδικασία αλλά και στον εθνικό σχεδιασμό. Για την προώθηση αυτού του στόχου, εκτιμήθηκαν οι αναπτυξιακές προοπτικές και οι δυνατότητες της περιοχής με βάση τον προσδιορισμό του στρατηγικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματός της, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της διάγνωσης και το διεθνές περιβάλλον. Είναι γεγονός, ότι η ενσωμάτωση της περιοχής στην κυπριακή και στη συνέχεια στη διεθνή οικονομία, απορρύθμισε το ορεινό σύστημα οργάνωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Ο συνεχώς ενισχυόμενος διεθνής ανταγωνισμός, επιβάλλοντας την ποσοτική προσέγγιση στην παραγωγή σε βάρος της ποιότητας οδήγησε στην αποδυνάμωση της ισορροπίας του τοπικού εδαφικού συστήματος (territorial system) των ορεινών περιοχών.

Όμως, αν το σύστημα αυτό έχασε τις λειτουργίες του, διατήρησε παρόλα αυτά, σχεδόν όλα τα στοιχεία του τα οποία επιτρέπουν σήμερα, μια προσπάθεια αναδιοργάνωσής του στο πλαίσιο

της νέας καταναλωτικής κοινωνίας. Τα στοιχεία αυτά αφορούν κληρονομημένους πόρους (παραγωγικούς φυσικούς, κοινωνικούς) την εντατική εκμετάλλευση των οποίων περιόρισαν τα γεωφυσικά εμπόδια αλλά και η έξοδος του πληθυσμού. Η στροφή των αγορών προς την ποιότητα και ταυτότητα, ευνοούν την αναδιοργάνωση και την προσανατολίζουν προς την ανάδειξη των δεσμών των προϊόντων με την κληρονομιά διαχρονικών αξιών την οποία διαθέτει το Τρόδος (κοινωνικοί δεσμοί, σχέσεις με αποδήμους, παραδοσιακές καλλιέργειες, τεχνογνωσίες και πρακτικές, κτλ.).

Παράλληλα, το εδαφικό σύστημα του Τρόδους διατηρεί τους βασικούς πυλώνες που χαρακτηρίζουν την δομή του και την συνεκτικότητά του: οι Leaders της τοπικής οικονομίας, η

κοινωνία των πολιτών (οργανωμένα σύνολα, απόδημοι) και οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι των ΑΤΑ. Το όλο σύστημα υποστηρίζει η τοπική αναπτυξιακή Εταιρεία ΑνΕΤ.

Επομένως, αν η περιοχή του Τρόδους θεωρήθηκε στο πλαίσιο του εντατικού αναπτυξιακού προτύπου, ως μειονεκτούσα λόγω αδυναμίας αύξησης της παραγωγικότητας σε σχέση με τις πεδινές περιοχές, σήμερα όλος παραδόξως, οι πόροι της και η μη εντατική τους εκμετάλλευση συνιστούν **το βασικότερο πλεονέκτημά** της:

- α) μια διατηρημένη φύση ολοένα και πιο περιζήτητη
- β) μια περιοχή που προσελκύει επισκέπτες από τους οποίους θα επωφεληθεί
- γ) μεγάλη ποικιλία πόρων προς αξιοποίηση
- δ) τεχνογνωσία ποιότητας που συνδέεται με την αξιοποίηση των πόρων
- ε) μια ελκυστική ποιότητα ζωής.

Το Τρόδος ως ένας ευαίσθητος και σύνθετος χώρος, θα πρέπει να αποκτήσει την οργανωσιακή και επιχειρησιακή ικανότητα ώστε να αξιοποιήσει αυτά τα πλεονεκτήματά του.

8.2 Η λογική του πλαισίου της στρατηγικής

Ο σχεδιασμός της ΕΣΑΟΚ υιοθετεί τις **αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης** και προκρίνει την **εδαφική προσέγγιση της ανάπτυξης** ως την πιο κατάλληλη για τις συνθήκες και τις αναπτυξιακές δυνατότητες των ορεινών κοινοτήτων της περιοχής Τρόδους. Με βάση τις αναλύσεις SWOT, τη διάγνωση των διακυβευμάτων, και τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων, εκτιμάται ότι η αναδιοργάνωση του εδαφικού συστήματος της περιοχής, είναι εφικτή. Το σύστημα αυτό, μπορεί να υποστηρίξει τις ιδεατές και επιθυμητές στοχεύσεις της τοπικής κοινωνίας και της πολιτείας, όπως αυτές διατυπώθηκαν στο κοινό αναπτυξιακό όραμα.

Αναδιοργάνωση του εδαφικού συστήματος της περιοχής του Τρόδους:

Η εδαφική προσέγγιση της ανάπτυξης οδηγεί στη διαπίστωση ότι «δύσκολες» περιοχές όπως το Τρόδος, παρά την απορρύθμιση του συστήματος οργάνωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής τους, μπορούν να εντάξουν τους πόρους που διατήρησαν σε ένα εδαφικό τρόπο ανάπτυξης. Η επανένταξη αυτή περνά μέσα από μια σειρά στόχων όπως:

1. Η **αποκατάσταση του ενδογενούς παραγωγικού συστήματος**, ώστε αυτό αυξάνοντας την προστιθέμενη αξία τοπικά των προϊόντων του, να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη της οικονομικής, κοινωνικής ανάπτυξης. Αυτή η κινητήρια δύναμη συνδέεται με την οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικότητας στη βάση της διακριτότητας δηλαδή την ενεργοποίηση της τοπικής κληρονομιάς η οποία να είναι στραμμένη προς το μέλλον, αλλά και την αειφόρο διαχείριση των πόρων της περιοχής.

2. **Εξασφάλιση της ισορροπίας μεταξύ προστασίας και ανάπτυξης** για την αναπαραγωγή αυτών των πόρων φυσικής & πολιτιστικής κληρονομιάς και τη συμβολή τους στην οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικότητας βασισμένη στη διακριτότητα. Ο εδαφικός τρόπος ανάπτυξης προτείνοντας την αξιοποίηση της άυλης διάστασης των πόρων, τους μετατρέπει σε ενεργό στοιχείο της τοπικής οικονομίας εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την αειφορική διαχείρισή τους. Αυτή η άυλη αξιοποίηση των φυσικών & πολιτιστικών πόρων αποτελεί μέρος του συστήματος προστασίας και διατήρησής τους. Σ' αυτό το νέο πλαίσιο βιώσιμης εκμετάλλευσης των πόρων, είναι δυνατόν, αξιοποιώντας τις προσδοκίες των καταναλωτών και τις ενισχυόμενες οριζόντιες περιβαλλοντικές πολιτικές, να διαμορφωθούν σταδιακά οι συνθήκες για μια πολιτική οικολογικής μετάβασης. Σ' αυτή τη διαδικασία πρέπει να συμμετάσχουν ενεργά δια της δράσης και όχι μόνο δια της εκπροσώπησης και οι τοπικοί φορείς με αποτελεσματικές μορφές συνεργασίας με τα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα.
3. **Βελτίωση της λειτουργικότητας του πλαισίου ζωής** αναζητώντας τη βέλτιστη σχέση μεταξύ ποιότητας υπηρεσιών και κάλυψης της περιοχής. Η στρατηγική θα πρέπει να αναζητήσει πιο κατάλληλες κλίμακες σχεδιασμού μεταξύ των γεωγραφικών υποπεριοχών και των προτεινόμενων συμπλεγματοποιήσεων. Η σύνδεση χωροταξικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού θα πρέπει να στοχεύει στη βελτίωση της πολυκεντρικής οργάνωσης και να απαντήσει στην έλλειψη «κεντρικών οικισμών». Η εκπαίδευση πρέπει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη συγκράτηση των νέων, στη βελτίωση των γνώσεων των κατοίκων και στην υποστήριξη της επαγγελματικής κινητικότητας και στη συμφιλίωση. Επίσης, οι πολιτιστικές υποδομές και δραστηριότητες μπορούν να συμβάλλουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής ενισχύοντας τη δημιουργικότητα των κατοίκων όλων των ηλικιών. Η ορθολογική βελτίωση της εσωτερικής και εξωτερικής συνδεσιμότητας μεταξύ υποπεριοχών, κοινοτήτων και πόλεων σε συνδυασμό με την ενίσχυση των οικιστικών λειτουργιών, μπορούν να συγκρατήσουν τον πληθυσμό και να προσελκύσουν νέο.
4. **Ανάγκη αναπλήρωσης των πληθυσμιακών κενών** που δημιουργήσε η έξοδος, με στόχο την εξασφάλιση της απαραίτητης κρίσιμης μάζας για όλο το σύστημα οργάνωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής (ενίσχυση των οικιστικών λειτουργιών και βελτίωση των υπηρεσιών). Η συγκράτηση και η προσέλκυση πληθυσμού βασίζεται στην ύπαρξη απασχόλησης αλλά εξαρτάται ταυτόχρονα από την κατοικία και τις εξυπηρετήσεις που μπορεί να προσφέρει ένα λειτουργικό και ελκυστικό οικιστικό δίκτυο. Η ενίσχυση της προσέλκυσης νέου πληθυσμού μπορεί να βασισθεί στη στήριξη της «συμφιλίωσης» επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.
5. **Εδαφική οντότητα-Διακυβέρνηση**
Η οργάνωση και η εφαρμογή του πρότυπου της εδαφικής ανάπτυξης ευνοεί και στηρίζει τη συγκρότηση της περιοχής σε εδαφική οντότητα με την αναπτυξιακή έννοια του όρου.

Η περιοχή Τροόδους διαθέτει τα θεμελιώδη στοιχεία για να συμμετάσχει ενεργά σ' αυτή τη διαδικασία: ταυτότητα, ιστορικό όνομα, σημαντικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους καθώς και δρώντες οι οποίοι ελέγχουν τον χώρο τους.

Η οικοδόμηση μιας κοινά αποδεκτής διακυβέρνησης (εκλεγμένοι, ενώσεις, κοινωνικο-επαγγελματίες, επιστήμονες) η οποία να λειτουργεί στην κλίμακα του Τροόδους αποτελεί την τελική απαραίτητη και καθοριστική ενέργεια της περιοχής για τον συντονισμό των δρώντων της αλλά και την θεσμική της έκφραση προς τα έξω.

Ο συνδυασμός της εδαφικής ανάπτυξης η οποία συμβάλλει στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και της διακυβέρνησης ως μορφή θεσμικής ένταξης στο πολιτικο-διοικητικό εθνικό σύστημα, αποτελούν το θεμέλιο της συγκρότησης της περιοχής σε εδαφική, αναπτυξιακή οντότητα.

8.3 Το πλαίσιο σχεδιασμού των στρατηγικών στόχων

Ο σχεδιασμός της στρατηγικής είναι προϊόν συν-οικοδόμησης από τους συμμετέχοντες στη διαδικασία διάγνωσης και εκφράζει την βούλησή τους για την αναδιοργάνωση των κρίσιμων τομέων δραστηριότητας σε μια προοπτική εδαφικής βιώσιμης ανάπτυξης όπου η καινοτομία και ο πειραματισμός θα πρέπει να ευνοηθούν.

Ο στόχος της στρατηγικής «εδαφικής βιώσιμης ανάπτυξης» του Τροόδους επιδιώκει με συνδυασμένες και συγκεκριμένες παρεμβάσεις, να δημιουργήσει ένα ζωντανό και ελκυστικό βουνό, εστιάζοντας, στους ιδιαίτερους πόρους, στην ποιότητα ζωής, και στην αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος. Για την προώθηση αυτής της στόχευσης πρέπει η στρατηγική να συμβάλλει ώστε η περιοχή να:

- α)** διατηρήσει και αναδιατάξει το παραγωγικό της δυναμικό μέσω της δημιουργίας μιας διακριτής και ανταγωνιστικής Ορεινής Οικονομίας υψηλής αξίας η οποία να ενισχύσει το τοπικό εισόδημα, στόχευση η οποία αφορά κυρίως τους δρώντες του Τροόδους,
- β)** καταστήσει το πλαίσιο ζωής λειτουργικό και ελκυστικό με επίκεντρο τις κοινωνικές υπηρεσίες. Η προσπάθεια θα πρέπει να επικεντρωθεί στη ρίζα του προβλήματος που είναι η έλλειψη σχεδιασμού (χωροταξικού και αναπτυξιακού). Το πλαίσιο ζωής θα πρέπει να εξυπηρετεί τους ανθρώπους λαμβάνοντας υπόψη τις καθημερινές ανάγκες της οικογένειας και των προσώπων: εκπαίδευση, κινητικότητα, υγεία, δημιουργικότητα και ψηφιακή τεχνολογία. Η στόχευση αυτή αφορά κυρίως την Κυβέρνηση και την Κεντρική Διοίκηση,
- γ)** διαχειρισθεί τη σημαντική φυσική και πολιτιστική κληρονομιά μέσω στόχων και δράσεων που να εξασφαλίζουν την ισορροπία μεταξύ της προστασίας και της αξιοποίησής της στο πλαίσιο της νέας ορεινής οικονομίας αλλά και να διαμορφώνουν το πλαίσιο για μια πολιτική

οικολογικής μετάβασης. Η επίτευξη του στόχου αυτού βασίζεται στη συνεργασία μεταξύ αρμόδιων υπηρεσιών και τοπικής κοινωνίας.

- δ) εφαρμόσει καινοτόμες δημόσιες πολιτικές και διακυβέρνηση η οποία να επιδιώκει την αλληλεγγύη και τη συνεργασία αλλά και την αξιοποίηση της έρευνας.

8.3.1 Η εξειδίκευση των στρατηγικών στόχων με βάση τις κατευθύνσεις

Ο σχεδιασμός της ΕΣΑΟΚ οφείλει να εξειδικεύσει τις επιθυμίες του οράματος λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο των γενικών και ειδικών κατευθύνσεων. Οι κατευθύνσεις αυτές είναι το αποτέλεσμα επιλογών και προτεραιοτήτων οι οποίες προέκυψαν από τις διαβουλεύσεις με την τοπική κοινωνία και την Δημόσια Διοίκηση και οι οποίες με τη σειρά τους καθορίζουν το πλαίσιο σχεδιασμού της στρατηγικής του οράματος. Αυτές οι κατευθύνσεις, επιλογές και προτεραιότητες διαμορφώνουν το πλαίσιο προσδιορισμού και συνδυασμού των στρατηγικών στόχων. Σ' αυτό το πλαίσιο, ο στρατηγικός σχεδιασμός οφείλει να λάβει υπόψη:

⇒ τις γενικές κατευθύνσεις οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση οριζόντιων παρεμβάσεων και στηρίζουν ενδιάμεσους στόχους:

- α) ενίσχυση της θετικής εικόνας και της ελκυστικότητας του βουνού,
- β) υποστήριξη των ανθρώπινων πόρων η οποία εστιάζει στην ορεινή οικονομία (εκπαίδευση, κατάρτιση, επιχειρηματικότητα) αλλά συνδέεται και με τη δυνατότητα του πλαισίου ζωής να προσφέρει υποδομές και υπηρεσίες πολιτιστικής δημιουργικότητας και αθλητικής δράσης,
- γ) ανάδειξη οικιστικών κέντρων ώστε να βελτιωθεί η παροχή υπηρεσιών μέσω της ενίσχυσης των συναλλαγών και των δικτυώσεων με κορυφαία δράση την προώθηση των συμπλεγμάτων υπηρεσιών,
- δ) συμμετοχή του Τροόδους στην λήψη προληπτικών μέτρων έναντι των αναμενόμενων επιπτώσεων λόγω υπερθέρμανσης του πλανήτη και
- ε) ανάδειξη της αξίας του ορεινού πολιτισμού μέσω της οργανωμένης κινητοποίησης της τοπικής κοινωνίας αλλά και της προσεκτικής σύνδεσής του με την οικονομία (προϊόντα, εναλλακτικός τουρισμός).

⇒ τις κατευθύνσεις οι οποίες αν και θεματικές επηρεάζουν τη χωρική οργάνωση της περιοχής του Τροόδους (πχ χωρική διάσταση της προσαρμογής του ΓεΣΥ και του εκπαιδευτικού συστήματος στο Τρόοδο).

8.3.2 Στρατηγικοί και τακτικοί στόχοι

Η στρατηγική δομείται συνδυάζοντας στρατηγικούς και τακτικούς στόχους. Οι **στρατηγικοί στόχοι** συνάδουν με το αναπτυξιακό δυναμικό και τους ευρισκόμενους σε λανθάνουσα κατάσταση πόρους της περιοχής, και εφόσον εξειδικευτούν και υποστηριχθούν

από κατάλληλες πολιτικές και δράσεις είναι σε θέση να κινητοποιήσουν την περιοχή και να της δώσουν μια νέα αναπτυξιακή ώθηση. Η πραγμάτωση αυτών των στόχων θα συμβάλλει στη διαμόρφωση της αναπτυξιακής ταυτότητας της περιοχής η οποία, με τη σειρά της, θα προβάλλει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τα διακριτά της πλεονεκτήματα, δημιουργώντας στη συνέχεια, μια ελκυστική προς τα έξω και αξιοποιήσιμη προς τα μέσα, εικόνα.

Οι τακτικοί στόχοι που τίθενται στην περιοχή μελέτης αναφέρονται σε μια σειρά συντονισμένων μέσων και εστιασμένων παρεμβάσεων που εφαρμόζονται για την επίτευξη των στόχων. Υποστηρίζουν επιχειρησιακά τους στρατηγικούς στόχους, εξειδικεύουν τις επιδιώξεις και καθιστούν ακόμη πιο σαφές το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

8.3.2.1 Στρατηγικοί στόχοι

Τρεις παράγοντες επιβάλλουν στην ΕΣΑΟΚ να οργανώσει τους **Στρατηγικούς της Στόχους** με βάση το τρίπτυχο της ορεινότητας: παραγωγή, φύση και πλαίσιο ζωής:

- α)** το περιεχόμενο της βιώσιμης ανάπτυξης περιστρέφεται γύρω από τους τρεις περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς πόλους σε μακροπρόθεσμη διάσταση,
- β)** το εδαφικό πρότυπο της ανάπτυξης εστιάζοντας στην αξιοποίηση των τοπικών πόρων, έχει ανάγκη να οργανώσει το λογικό πλαίσιο στόχων και παρεμβάσεων με τρόπο που να ενισχύει την διασύνδεση των λειτουργιών μεταξύ παραγωγής, φύσης και πλαισίου ζωής,
- γ)** η ιδιαιτερότητα του βουνού ως προς τις συνθήκες διαβίωσης και την ισχυρή αλληλεξάρτηση φυσικών, παραγωγικών και ανθρώπινων πόρων, απαιτεί οριζόντιες προσαρμοσμένες πολιτικές λόγω ακριβώς αυτής της αλληλεξάρτησης,

Η διάγνωση έδειξε ότι οι σχέσεις μεταξύ των παραγωγικών (παραδοσιακά προϊόντα, μικρή βιοτεχνία, τουριστικές υπηρεσίες συνδεδεμένες με την ελκυστικότητα της φυσικής & πολιτιστικής κληρονομιάς), κοινωνικών (Β' κατοικία, οργανωμένα σύνολα) και χωρικών (ιστορικές περιοχές, οικιστικές ενότητες, κύτταρα ανάπτυξης) δομών της περιοχής, ευνοούν τη διασύνδεση των λειτουργιών μεταξύ των τομέων της παραγωγής, της φύσης και του πλαισίου ζωής.

Η διασύνδεση αυτή μπορεί να ενισχυθεί στο εσωτερικό ενός λογικού πλαισίου σύμφωνα με το οποίο, η διαχείριση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μπορεί να αναπαράγει εκείνους τους πόρους και τα ιδιότυπα χαρακτηριστικά τους τα οποία θα επιτρέψουν την ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικότητας με βάση τη διακριτότητα. Αυτή η λογική σχέση μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας και των εισοδημάτων και κατ' επέκταση, στη συγκράτηση ή και στην προσέλκυση νέου πληθυσμού αν υποστηρίζεται από ένα ελκυστικό πλαίσιο ζωής. Παράλληλα, προκύπτει ότι αν η δόμηση των στρατηγικών στόχων εξασφαλίζει την συνεκτικότητα των λειτουργιών αυτών των τριών πεδίων, θα συμβάλλει ταυτόχρονα, στον αναπροσανατολισμό της περιοχής Τροόδους προς το εδαφικό πρότυπο ανάπτυξης.

8.3.2.2 Τακτικοί στόχοι

Οι ειδικές κατευθύνσεις και οι εξειδικεύσεις τους (τομειακού και διατομειακού περιεχομένου) οι οποίες διατυπώθηκαν παραπάνω, θα προωθηθούν μέσω των τακτικών στόχων. Αυτό σημαίνει ότι οι τακτικοί στόχοι θα πρέπει να «φέρουν» τις κινητήριες δυνάμεις με τις οποίες θα προωθηθούν:

- ⇒ η ανάδειξη της ταυτότητας ως προϋπόθεση της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων και υπηρεσιών της ορεινής οικονομία
- ⇒ η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και των διατομειακών συνεργασιών ώστε η παραπάνω αύξηση να επιτευχθεί τοπικά και να αγκαλιάσει όλους τους τομείς της τοπικής οικονομίας
- ⇒ η ενιαία διαχείριση των φυσικών πόρων για να αποφευχθούν οι επικαλύψεις αρμοδιοτήτων και να συμμετάσχουν οι τοπικοί δρώντες
- ⇒ η μετατροπή της πολιτιστικής κληρονομιάς σε λειτουργίες αξιοποιήσιμες από την τοπική οικονομία
- ⇒ η χωρική αναδιοργάνωση υποδομών και υπηρεσιών
- ⇒ η ανάγκη επαναπροσδιορισμού της οικιστικής και χωροταξικής οργάνωσης

8.4 Διατύπωση των Στρατηγικών και Τακτικών Στόχων

Ο προσδιορισμός των Στρατηγικών και των Τακτικών Στόχων που ακολουθεί ολοκληρώνει την περιγραφή της Στρατηγικής για το Τρόδος.

1^{ος} Στρατηγικός Στόχος: Τρόδος: τόπος με πόρους αναγνωρισμένης αξίας	<u>Τακτικός στόχος 1.1</u> : Ανάδειξη της ποιότητας και της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών
	<u>Τακτικός Στόχος 1.2</u> : Βελτίωση των ανθρώπινων πόρων και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και προώθηση διατομειακών συνεργασιών
2^{ος} Στρατηγικός Στόχος: Ισορροπημένη προστασία και αξιοποίηση της Φυσικής & Πολιτιστικής Κληρονομιάς	<u>Τακτικός Στόχος 2.1</u> : Ενιαία αειφορική διαχείριση του Φυσικού Περιβάλλοντος και των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων
	<u>Τακτικός Στόχος 2.2</u> : Διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς ως ενεργό στοιχείο της τοπικής ταυτότητας και οικονομίας
3^{ος} Στρατηγικός Στόχος:	<u>Τακτικός Στόχος 3.1</u> : Βελτίωση των τεχνικών, περιβαλλοντικών και μεταφορικών υποδομών, και της κινητικότητας με αξιοποίηση νέων τεχνολογιών

Ελκυστικό πλαίσιο ζωής σε ένα λειτουργικό πολυκεντρικό οικιστικό δίκτυο	Τακτικός Στόχος 3.2: Αναβάθμιση της ποιότητας και χωρική αναδιοργάνωση των κοινωνικών και πολιτιστικών υπηρεσιών
	Τακτικός Στόχος 3.3: Βελτίωση της οικιστικής και χωροταξικής οργάνωσης

Η ολοκληρωμένη εδαφική διάγνωση (τάσεις, δυναμικές, διακυβεύματα και δεσμεύσεις δρώντων και φορέων) σε συνδυασμό με το πλαίσιο των κατευθύνσεων, επέτρεψαν να ορισθούν στρατηγικοί στόχοι οι οποίοι χαρακτηρίζονται από Καταλληλότητα, Σκοπιμότητα, Ρεαλιστικότητα – Δυνατότητα Επίτευξης, Δυνατότητα Μέτρησης, Ευελιξία.

1^{ος} Στρατηγικός Στόχος:

Τρόδος: τύπος με πόρους αναγνωρισμένης αξίας

Το αναπτυξιακό εγχείρημα του Τρόδους εντάσσεται στη γενικότερη προσπάθεια των ορεινών περιοχών να σχεδιάσουν το μέλλον και την πρόοδό τους υιοθετώντας ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης. Αυτό το πρότυπο βασίζεται στη διαπίστωση ότι δεν είναι δυνατόν πλέον μια ορεινή περιοχή να καταστεί ανταγωνιστική στην αγορά μέσω μείωσης του κόστους των προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών. Τη δυσκολία αυτή εξηγούν οι μειονεξίες λόγω ορεινότητας και η ανάγκη μεγάλων επενδύσεων και βαριών υποδομών.

Θα πρέπει επομένως, να αναζητηθεί μια άλλη αναπτυξιακή-διαδρομή το πλαίσιο της οποίας προσδιορίζουν οι πολιτικές και οι εμπειρίες της Ε.Ε., και η γενικότερη τάση των καταναλωτών για ποιότητα και ταυτότητα. Η επίτευξη αυτού του στόχου βασίζεται στην ανάδειξη της διακριτότητας των προϊόντων του Τρόδους η οποία με τη σειρά της εξασφαλίζει ανταγωνιστικότητα και αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων σε σχέση με ομοειδή προϊόντα άλλων περιοχών και χωρών. Το Τρόδος είναι δυνατόν να υποστηρίξει μια τέτοια αναπτυξιακή επιλογή αξιοποιώντας ταυτόχρονα με το παραγωγικό δυναμικό του, τα εξωτερικά (δεσμοί με την περιοχή) και εσωτερικά (οργανοληπτική ποιότητα των προϊόντων) χαρακτηριστικά των πόρων και των τελικών προϊόντων του.

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με την πιστοποίηση-εγγύηση της ποιότητας και της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών (συστήματα ποιότητας) αξιοποιώντας την Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά, την αναβάθμιση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την επαφή με ειδικές αγορές. Η αύξηση τοπικά, της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων και υπηρεσιών, θα συνεισφέρει στη βελτίωση του εισοδήματος των κατοίκων και θα ενισχύσει την ελκυστικότητα της περιοχής. Για την Κυβέρνηση και την Κεντρική Διοίκηση αυτή η επιλογή δεν έχει υψηλό κόστος, εντάσσεται στις περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές στρατηγικές της και απαντά στους στόχους της ποιότητας της διατροφής και της εδαφικής συνοχής.

Τακτικός στόχος 1.1 :

Ανάδειξη της ποιότητας και της ταυτότητας των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών

Ο στόχος αυτός θα συμβάλλει στην οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικότητας βασισμένης στα ιδιαίτερα ποιοτικά και ταυτοτικά χαρακτηριστικά και στη διακριτότητα των προϊόντων του Τροόδους. Η εφικτότητα του στόχου στηρίζεται σε τρεις βασικούς συντελεστές α) το Τρόοδος διαθέτει ιδιότυπα στοιχεία υλικά και άυλα τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν στην επιδιωκόμενη διακριτότητα των προϊόντων και υπηρεσιών, β) ένα αυξανόμενο τμήμα των καταναλωτών στρέφεται προς ποιοτικά και ταυτοτικά προϊόντα (αγροτρόφιμο και τουρισμός) και γ) οι ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές στηρίζουν τέτοιες παραγωγές. Η προώθηση αυτού του στόχου βασίζεται περισσότερο σε άυλες υποδομές με έμφαση τις νέες τεχνολογίες και στην ενίσχυση του οργανωσιακού τομέα (πολυεταιρική συνεργασία παραγωγών, φορέων έρευνας, Αναπτυξιακών Εταιρειών, αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών, κτλ.). Θα συμβάλλει στη δημιουργία ιδιότυπων και διακριτών προϊόντων και υπηρεσιών και θα συνεισφέρει στην υποστήριξη ένταξης σε συστήματα ποιότητας (ΠΟΠ, ΠΓΕ, Ορεινό Προϊόν και ΣυσυΕ, κτλ.), και στο σχεδιασμό ενός εδαφικού μάρκετινγκ. Η επίτευξη αυτών των στοχεύσεων αναμένεται να έχει τα εξής συνολικά επιχειρησιακά αποτελέσματα για την περιοχή:

α. Εξασφάλιση της «**ιδιοτυπίας**» των πόρων. Η περιοχή θα αποκτήσει μια ανταγωνιστικότητα βασισμένη στη μοναδικότητα και στη διακριτότητα η οποία θα επιτρέψει την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγαθών και υπηρεσιών του Τροόδους.

β. Δημιουργία «**Εδαφικής προσόδου ποιότητας**»: Η επένδυση στην εικόνα και στην ιδιοτυπία των προϊόντων και υπηρεσιών του Τροόδους θα δημιουργήσει την εδαφική πρόσοδο Τροόδους. Το παράδειγμα του Μετσόβου ή της χώρας των Cathares στη Γαλλία είναι δυο από τα πολλά παραδείγματα περιοχών που έχουν αποκτήσει εδαφική πρόσοδο στην Ευρώπη.

γ. Το «**καλάθι προϊόντων και υπηρεσιών**»: η περιοχή θα μπορεί να προσφέρει μια σειρά προϊόντων και υπηρεσιών άρρηκτα συνδεδεμένων με τον τόπο: διαμονή στην ύπαιθρο, τοπική κουζίνα, τοπικά προϊόντα, εμπειρίες κτλ.. Το «καλάθι», ενισχύει την εδαφική πρόσοδο και ταυτόχρονα επωφελείται από αυτή.

Τακτικός Στόχος 1.2:

Βελτίωση των ανθρώπινων πόρων και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και προώθηση διατομεακών συνεργασιών

Ο στόχος αυτός ενεργοποιεί και συνδυάζει ταυτόχρονα, τρία πεδία τα οποία άπτονται της οικοδόμησης της νέας Ορεινής Οικονομίας του Τροόδους αξιοποιώντας τα αποτελέσματα του προηγούμενου τακτικού στόχου (1.1): α) της κινητοποίησης και αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού (πληροφόρηση, εκπαίδευση, κατάρτιση, συμβουλές) β) της δημιουργίας ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος (υποστήριξη και θεσμικές ρυθμίσεις) και γ) των συνεργασιών μεταξύ των τριών πυλώνων της τοπικής οικονομίας μέσω συμφώνων ποιότητας και συστημάτων ποιότητας (οργάνωση και συντονισμός).

Για το πρώτο πεδίο, θα προωθηθεί η εκπαίδευση του τοπικού πληθυσμού λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτοί οι νέοι θεσμοί προϋποθέτουν άτομα ικανά να τους ενεργοποιήσουν και ότι η

αναδιοργάνωση της τοπικής οικονομίας απαιτεί κατάλληλες δεξιότητες εκ μέρους των υφιστάμενων και υποψήφιων επιχειρηματιών. Η απόκτηση δεξιοτήτων μπορεί να επεκταθεί στις ψηφιακές, επαγγελματικές ή τεχνικές δεξιότητες καθώς και στις επιχειρηματικές και οριζόντιες δεξιότητες (ξένες γλώσσες, ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών, κτλ.). Οι δεξιότητες αυτές θα βοηθήσουν τα άτομα να συνεισφέρουν στην κοινωνία και στην οικονομική ανάπτυξη. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας μειονεκτικών ομάδων πληθυσμού συμβάλλοντας στις κατηγορίες «ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση στην αγορά εργασίας, και Κοινωνική προστασία και ένταξη» του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Επίσης, η παρέμβαση για την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού αποβλέπει και στην προετοιμασία του για την ανάπτυξη νέων πεδίων επιχειρηματικότητας στην περιοχή, απαντώντας ταυτόχρονα στο πρόβλημα της ανεργίας και της έλλειψης εξειδικευμένων εργαζόμενων σε ιδιαίτερους τομείς (πχ τουρισμός, περιβάλλον).

Για το δεύτερο πεδίο, θα πρέπει να εξασφαλισθεί η λειτουργία ενός αποτελεσματικού και προσαρμοσμένου στις ιδιαίτερες παραγωγικές συνθήκες της περιοχής μηχανισμού-δικτύου υποστήριξης του τοπικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος. Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η προώθηση των αναγκαίων θεσμικών προσαρμογών (αναγνώριση της οικοτεχνίας, η επίλυση του ζητήματος της ανομίας, κτλ.) θα συμβάλλουν στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων στους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις αναδυόμενες ανάγκες για υπηρεσίες στο περιβάλλον και στο πλαίσιο ζωής.

Για το τρίτο πεδίο, η στήριξη της ανάπτυξης συνεργασιών και δικτυώσεων των φορέων των παραγωγικών κλάδων της περιοχής Τροόδους αποτελεί προϋπόθεση για την σύναψη και ενεργοποίηση συμφώνων συνεργασίας και συστημάτων ποιότητας. Ωστόσο, θα πρέπει να προηγηθεί η οργάνωση των παραγωγών και επιχειρηματιών κατά τομέα και στη συνέχεια, η ένταξή τους σε μια δομή συντονισμού των μεταξύ συνεργασιών και κοινών ή /και συμπληρωματικών τους δράσεων.

Αυτός ο τακτικός στόχος συνδυάζοντας την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την ώθηση των συνεργασιών, θα συμβάλλει στην αξιοποίηση των κλαδικών εξειδικεύσεων και τοπικών προϊόντων που διαθέτει η περιοχή, ενισχύοντας την διείσδυση σε ποιοτικές αγορές (τοπική, εθνική, διεθνή). Επιδίωξη είναι σε συνδυασμό με τον προηγούμενο τακτικό στόχο (1.1) να ενταχθούν αυτά τα τοπικά προϊόντα μέσω των συνεργασιών, στην τοπική και εθνική τουριστική δραστηριότητα. Η επίτευξη του τακτικού αυτού στόχου θα συμβάλλει στην αναγνωρισιμότητα των προϊόντων του Τροόδους, στην διαφοροποίηση των αγορών και προπαντός, στην ενίσχυση της ελκυστικότητας της οικοτεχνικής και αγροτικής δραστηριότητας για τους νέους.

2^{ος} Στρατηγικός Στόχος:

Ισορροπημένη προστασία και αξιοποίηση της Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Τόσο οι φυσικοί όσο και οι πολιτιστικοί (ΦκΠ) πόροι του Τροόδους εντάσσονται σε αποτελεσματικά συστήματα διαχείρισης και προστασίας τα οποία σχεδιάζουν και εφαρμόζουν οι αρμόδιοι δημόσιοι φορείς. Ωστόσο, η αειφόρος αξιοποίηση αυτών των πόρων αποτελεί μέρος της προστασίας τους. Για να συμβεί αυτό απαιτείται ενιαία διαχείριση με τη συμμετοχή και των τοπικών φορέων για την συναίνεση επί των κοινών υποχρεώσεων και δικαιωμάτων όσον αφορά την εξασφάλιση ισορροπίας μεταξύ προστασίας και αξιοποίησης.

Ο στόχος αυτός αποβλέπει στην εξασφάλιση της αρμονικής σχέσης μεταξύ προστασίας, διαχείρισης, ανάδειξης και αξιοποίησης, των βασικών σε ποιότητα, ταυτότητα και πλήθος, τοπικών πόρων τόσο υλικών (δάση, τοπία, μνημεία, κτλ.) όσο και άυλων (ιστορία, μύθοι, παράδοση, κτλ.). Η ανάδειξη των ΦκΠ πόρων του Τροόδους, αναγνωρίσιμοι λόγω της ιστορίας τους, θα υποστηρίξει τις αναπτυξιακές εναλλακτικές κατευθύνσεις στο Τρόοδο. Είναι δυνατόν οι πόροι αυτοί, στο πλαίσιο μιας αειφορικής σχέσης μεταξύ φύσης και ανθρώπινης δραστηριότητας, να καταστούν αξιοποιήσιμοι οικονομικά από την τοπική κοινωνία.

Την στρατηγική σημασία αυτού του στόχου ενισχύει επίσης, η εστίασή του στην ανάδειξη της ταυτότητας του Τροόδους ως η συνισταμένη των μεγάλης αξίας κληρονομημένων χαρακτηριστικών του χώρου δραστηριοποίησης της τοπικής κοινωνίας, των μνημείων, των τοπίων, των εθίμων και της τοπικής ιστορίας γενικότερα. Το δυναμικό στοιχείο το οποίο παρεμβαίνει όλο και περισσότερο τις τελευταίες δεκαετίες στη σχέση ταυτότητας και κληρονομιάς είναι το ενδιαφέρον της οικονομίας και των καταναλωτών για αυτές. Η διαπίστωση αυτή σημαίνει ότι η προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΠΚ) έχει στρατηγική σημασία γιατί πέρα από την ειδική της ιστορική αξία, αποτελεί βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη της περιοχής και την αναγνωρισιμότητα και ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της.

Ο στόχος αυτός εκφράζει στην πραγματικότητα, την επιχειρησιακή και αειφόρο παρέμβαση για την αξιοποίηση της ΦκΠ Κληρονομιάς. Απαντά στους στρατηγικούς στόχους της Κυπριακής Δημοκρατίας για την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων, της βιοποικιλότητας και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Τακτικός Στόχος 2.1 :

Ενιαία αειφορική διαχείριση του Φυσικού Περιβάλλοντος και των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων

Ο στόχος περιλαμβάνει την διασφάλιση αειφορικών σχέσεων μεταξύ παραγωγικών δραστηριοτήτων και φυσικού περιβάλλοντος. Λαμβάνει υπόψη τις απειλές οι οποίες προέρχονται είτε από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες, είτε από τις γενικότερες κλιματικές

αλλαγές αλλά και τις στρατηγικές και τις διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας (Βιοποικιλότητα, Natura, νερό, κλιματική αλλαγή, κτλ.). Η επιδιωκόμενη αειφορία ενσωματώνει τις τοπικές κοινωνικές σχέσεις με τη φύση μέσα από μια αντίληψη πολυλειτουργικότητας τόσο της υπαίθρου όσο και της αγροτικής δραστηριότητας.

Λαμβάνει επίσης, υπόψη ότι οι πολιτικές οικολογικής μετάβασης οι οποίες υιοθετούνται στις χώρες της Ε.Ε. απαιτούν την απόκτηση ικανότητας από τις περιοχές εφαρμογής ώστε να διαχειρίζονται από κοινού ζώνες όπου συνυπάρχουν το Δάσος, οι περιοχές Natura, η γεωργία και κτηνοτροφία αλλά και οι υπόλοιπες ανθρώπινες δραστηριότητες. Η πολυλειτουργικότητα του Δάσους, της γεωργίας αλλά και η χρήση του νερού για οικολογικούς σκοπούς απαιτούν διαχείριση με βάση κανονισμούς, διατάξεις, προδιαγραφές και ρυθμίσεις (φυσικά πάρκα), στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή των οποίων θα πρέπει να συμμετέχουν και οι τοπικοί φορείς. Η γεωργική δραστηριότητα είναι δυνατόν να συμβάλλει στην προώθηση αυτής της αειφορικής σχέσης αναλαμβάνοντας μέρος των διαχειριστικών αναγκών για το περιβάλλον και τα τοπία γεγονός που θα ενισχύσει το εισόδημα των αγροτών. Τέτοιες προσπάθειες προωθούνται και νομιμοποιούνται πλέον από τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές.

Αυτός ο τακτικός στόχος εστιάζει στις περιοχές με διάφορα καθεστώτα προστασίας και με παρουσία ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Θα προωθηθεί μέσω: α) της δημιουργίας καινοτομικών δομών συνεργασίας των εμπλεκόμενων αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών και τοπικών δρώντων, ώστε να εναρμονισθούν οι διάφορες επικαλύψεις αρμοδιοτήτων, και β) της συνδιαμόρφωσης και υιοθέτησης κατάλληλων δράσεων προστασίας και σχεδίων διαχείρισης. Ο στόχος αυτός είναι συμπληρωματικός του στόχου 1.2, γιατί αποβλέπει στην ενίσχυση του τοπικού τουριστικού προϊόντος με την ανάδειξη της Φυσικής Κληρονομιάς και ιδιαίτερα των τοπίων. Ο ίδιος στόχος θα συμβάλλει στην προετοιμασία της Κυπριακής Δημοκρατίας στο τομέα αυτόν για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Τακτικός Στόχος 2.2 :

Διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς ως ενεργό στοιχείο της τοπικής ταυτότητας και οικονομίας

Ο στόχος αυτός απαντά στη σύγχρονη αντίληψη ότι στη σχέση προστασία-διατήρηση, μέρος των δράσεων προστασίας της ΠΚ είναι και η αξιοποίησή της. Ενσωματώνει το ενδιαφέρον των καταναλωτών για τη σχέση ταυτότητας και κληρονομιάς ενός τόπου. Η διαπίστωση αυτή σημαίνει ότι η προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΠΚ) έχει στρατηγική σημασία γιατί πέρα από την ειδική της ιστορική αξία, αποτελεί βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη της περιοχής και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της. Ο στόχος αποσκοπεί στη μετατροπή της ΠΚ σε οικονομικό πόρο μέσω της ανάδειξης των δεσμών της με την τοπική κοινωνία και τις παραγωγές και δραστηριότητές της. Ωστόσο, αυτή η απαραίτητη δράση για την δημιουργία της εδαφικής

και παραγωγικής διακριτότητας προϋποθέτει τη διασφάλιση της αναπαραγωγής του τοπικού πολιτισμού.

Ο στόχος αυτός είναι συμπληρωματικός του στόχου 1.2, γιατί αποβλέπει στην ενίσχυση του τοπικού τουριστικού προϊόντος με την οργανωμένη ένταξη στο χώρο (φυσικό, οικονομικό, κοινωνικό) της ΠΚ. Η προστασία και η αξιοποίηση της ΠΚ θα προωθηθεί με τις απαραίτητες μικρο-χωροταξικές παρεμβάσεις για την εξασφάλιση της προσπελασιμότητας και ένταξης των προϊόντων ΠΚ σ' ένα λειτουργικό και χωρικό σύστημα πληροφόρησης, υποδοχής, εστίασης και διαμονής. Οι δράσεις αυτές αποτελούν προϋπόθεση για την λειτουργική σχέση αυτών των προϊόντων με τον εναλλακτικό τουρισμό.

Η ανάδειξη της ταυτότητας του Τροόδους θα επιδιωχθεί μέσω της ενεργούς συμμετοχής των τοπικών και εμπλεκόμενων γενικότερα φορέων στη διαχείριση, ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών του πόρων. Η ταυτότητα ως στοιχείο το οποίο ενσωματώνει τον τοπικό πολιτισμό μπορεί να καλλιεργηθεί, και η διαδικασία αξιοποίησής της να ενισχυθεί μέσα από στοχοθετημένες κοινωνικές και πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες: στην τοπική παιδεία μέσω των εκπαιδευτικών μηχανισμών της νεολαίας (εθνικό και συμπληρωματικό τοπικό σχολείο), και της εκπαίδευσης των ενηλίκων (δια-βίου μάθηση).

Ο στόχος απαντά επίσης και στο ζήτημα της προσβασιμότητας στην ΠΚ. Η «ανάγνωση» της κληρονομιάς πρέπει να προέρχεται σε ορισμένες περιπτώσεις και από την τοπική κοινωνία και όχι μόνο από τους κεντρικούς αρμόδιους φορείς. Οι δράσεις του στόχου θα εστιάσουν τόσο στην προστασία του πολιτιστικού αντικείμενου (πχ δόμες, μνημείο) όσο και στην αξιοποίηση της τοποθεσίας του με βάση τα βιώματα και τις δραστηριότητες των κατοίκων της κοινότητας στην οποία ανήκει. Όσο αυτό το αντικείμενο αποτελεί πολιτιστικό δημιούργημα της τοπικής κοινωνίας τόσο θα πρέπει να ενισχυθεί η συμμετοχή της στην ανάδειξη και στην αξιοποίηση. Η ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας θα συμβάλλει επίσης, στην κινητοποίηση του δυναμικού των αποδήμων και στην ενίσχυση των σχέσεών τους με την περιοχή καταγωγής τους.

Αυτός ο τακτικός στόχος θα προωθηθεί μέσω ενός φορέα ο οποίος θα α) αναλάβει την προστασία, διαχείριση και αξιοποίηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς αναδεικνύοντας την ως ενεργό στοιχείο της τοπικής ταυτότητας και οικονομίας και β) συντονίσει την Πολιτιστική Διακυβέρνηση (Συντονισμός Δημόσιων, Ιδιωτικών και Κοινωνικών Φορέων) στο Τρόοδο.

3^{ος} Στρατηγικός Στόχος:

Ελκυστικό πλαίσιο ζωής σε ένα λειτουργικό πολυκεντρικό οικιστικό δίκτυο

Ο στρατηγικός στόχος της βελτίωσης της ποιότητας ζωής απαντά στο ζήτημα της ενίσχυσης της ελκυστικότητας της περιοχής, η οποία εξαρτάται από την λειτουργικότητα της χωρικής και

οικιστικής οργάνωσης της περιοχής. Αυτή η λειτουργικότητα επηρεάζεται από την ορεινότητα της περιοχής και την διασπορά των υποδομών και των εξυπηρετήσεων σε πολλούς οικισμούς. Το γεγονός αυτό μειώνει την αποτελεσματικότητα των υποδομών και αυξάνει το κόστος τους. Ο στρατηγικός αυτός στόχος θα συμβάλλει στην υπέρβαση των κληρονομημένων χωρικών διαφοροποιήσεων και ανισοτήτων ως αποτέλεσμα α) των πολιτικών που εφαρμόστηκαν ή δεν εφαρμόστηκαν, β) της διοικητικής διαίρεσης, γ) της ελκυστικότητας γειτονικών αστικών κέντρων, δ) της αδυναμίας της περιοχής να ανταγωνισθεί ένα παραγωγικό μοντέλο βασισμένο στην εντατικοποίηση των παραγωγικών συντελεστών σε βάρος της ποιότητας και τέλος, ε) των πιο πρόσφατων επιπτώσεων της εισβολής και κατοχής.

Για την επίτευξη του 3^{ου} στρατηγικού στόχου θα πρέπει να συνδυασθεί αποτελεσματικά η βελτίωση της κινητικότητας του πληθυσμού, η εξασφάλιση κατά το δυνατόν εφάμιλλων με την υπόλοιπη Κύπρο κοινωνικών υπηρεσιών, υποδομών και εξοπλισμών. Αυτός ο συνδυασμός θα επιτρέψει την ενίσχυση α) της πολιτιστικής δημιουργίας των νέων, β) της φροντίδας των ηλικιωμένων της περιοχής και γ) συμφιλίωση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Τέλος, στο πλαίσιο των περιορισμών που θέτει η ορεινότητα και η έλλειψη κεντρικών τόπων θα πρέπει ο σχεδιασμός της οικιστικής και χωροταξικής οργάνωσης της περιοχής να συμβάλλει στην βελτίωση των χωρικών και οικιστικών λειτουργιών, στην ανάδυση ορισμένων βασικών κεντρικότητων και στην κάλυψη των εξυπηρετήσεων σε επίπεδο ευρύτερων ζωνών-ιστορικών περιοχών.

Η ενίσχυση της πολυκεντρικότητας στοχεύει στην εξασφάλιση της λειτουργικής χωρικά σχέσης μεταξύ τόπου διαμονής, απασχόλησης και κεντρικών σημείων εξυπηρέτησης. Αυτή η επιδίωξη ευνοεί την προώθηση του μακροπρόθεσμου στόχου της συγκράτησης και της προσέλκυσης πληθυσμού στο σύνολο των ιστορικών περιοχών και των απομονωμένων κοινοτήτων της περιοχής Τροόδους και κατ' επέκταση συμβάλλει στην κοινωνική και εδαφική συνοχή της.

Τακτικός Στόχος 3.1:

Βελτίωση των βασικών τεχνικών, περιβαλλοντικών και μεταφορικών υποδομών

Ο στόχος της βελτίωσης της κινητικότητας του πληθυσμού συμβάλλει οπωσδήποτε στην κατοικισιμότητα και στην ελκυστικότητα της περιοχής. Μια συνολική και ορθολογική προσέγγιση του ζητήματος αποβλέπει στην ισόρροπη και προοδευτικά εφαρμοσμένη πολιτική προώθησης της εσωτερικής και εξωτερικής συνδεσιμότητας του Τροόδους. Αυτή η πολιτική θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διάφορες οικιστικές ενότητες και τις λειτουργίες τους που διαμορφώνονται στο εσωτερικό της περιοχής, τις προοπτικές ανάπτυξής τους αλλά και τις ανάγκες εξυπηρετήσεων του πληθυσμού του Τροόδους από τα γειτονικά αστικά κέντρα της Λευκωσίας και της Λεμεσού.

Παράλληλα, η βελτίωση της ποιότητας ζωής σε σχέση με τις περιβαλλοντικές παραμέτρους αποτελεί υπόβαθρο τόσο της δημόσιας υγείας όσο και του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Η ανάγκη για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος μέσω υψηλής ποιότητας υποδομών οι οποίες συνδέονται με τη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων, κλπ., υποστηρίζουν επίσης, το στόχο της αναβάθμισης του βιοτικού επιπέδου της περιοχής.

Το ζήτημα της βελτίωσης των τεχνικών υποδομών αποτελεί ένα σύνθετο στόχο τον οποίο προσδιορίζουν οι δυσκολίες που συνδέονται τόσο με την ορεινότητα, τα μικρά μεγέθη και τη διασπορά των οικισμών του Τροόδου, όσο και με τη δυνατότητα προσαρμογής των αντίστοιχων εθνικών σχεδιασμών (δίκτυα μεταφορών, διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων). Αυτό σημαίνει ότι οι καθυστερήσεις στην προώθηση αυτών των υποδομών δεν εξαρτώνται μόνο από τις κοινότητες του Τροόδου αλλά και από την ευρύτερη εφαρμογή σχετικών στρατηγικών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η προώθηση του στόχου θα συμβάλλει στη βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και του πλαισίου διαβίωσης αλλά και στις επιδόσεις απέναντι στις διεθνείς δεσμεύσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας (Ευρωπαϊκή Οδηγία για τα απόβλητα, τους χώρους υγειονομικής ταφής κ.α.).

Η προσέγγιση του όλου ζητήματος αποτελεσματικής και σχετικά γρήγορης εφαρμογής των σχετικών δράσεων, χωρίς μεγάλο κόστος, συνδέεται με την δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών και συμπλεγματοποιήσεων εντός του Τροόδου, και ειδικότερα με την υιοθέτηση καινοτομικών λύσεων για τις μικρές κοινότητες.

Τακτικός Στόχος 3.2:

Αναβάθμιση της ποιότητας και χωρική αναδιοργάνωση των κοινωνικών και πολιτιστικών υπηρεσιών

Η ελκυστικότητα της περιοχής για κατοίκηση δεν εξασφαλίζεται μόνο με την οικονομική ανάπτυξη και τις ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην εργασία, αλλά και από την ποιότητα του πλαισίου ζωής συμπεριλαμβανομένης και της πολιτιστικής δημιουργικότητας. Στο βουνό, η ποιότητα του πλαισίου ζωής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την επιτυχία των πολιτικών να εξισορροπήσουν κάλυψη του χώρου και ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών. Σημαντικό εργαλείο για την αποτελεσματική οργάνωση του πλαισίου ζωής αποτελεί η πρόοδος των συμπλεγματοποιήσεων μεταξύ των κοινοτήτων. Ο τακτικός αυτός στόχος αποβλέπει να συμβάλλει στην οργάνωση του χώρου (ως πλαίσιο ζωής) με τρόπο που να εξασφαλίζει τη λειτουργική σχέση μεταξύ της κατοικίας, του τόπου απασχόλησης και των σημείων βασικών κοινωνικών εξυπηρετήσεων.

Ο στόχος εστιάζει στην αναβάθμιση των υπηρεσιών για την υγεία, την εκπαίδευση αλλά και τον πολιτισμό και την ψυχαγωγία ως μέσα δημιουργικότητας για νέους και ηλικιωμένους θεωρώντας ότι αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την ελκυστικότητα της περιοχής και τη

συγκράτηση του πληθυσμού, ως τόπου μόνιμης και εποχικής διαμονής. Ωστόσο, ο ίδιος τακτικός στόχος απαντά και στο ζήτημα της ισόρροπης αναδιοργάνωσης της χωρικής κατανομής αυτών των υπηρεσιών, ώστε να ενισχύεται η βασική αρχή της εδαφικής αλληλεγγύης και δικαιοσύνης. Η αρχή αυτή θεωρείται σημαντική λόγω της πολυκεντρικής διάταξης και οργάνωσης της περιοχής Τροόδους (Πολυκέντρα, ΑΚΥ, κτλ.).

Για την γενικότερη προώθηση αυτού του τακτικού στόχου μπορούν να συμβάλλουν οι τοπικοί κοινωνικοί φορείς μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών, πολιτιστικών και συλλογικών δραστηριοτήτων με ή χωρίς οικονομικό αντικείμενο (Κοινωνική Οικονομία) υπό τον συντονισμό της δομής διακυβέρνησης που θα προκύψει.

Τακτικός Στόχος 3.3:

Βελτίωση της οικιστικής και χωροταξικής οργάνωσης

Κεντρικής σημασίας για την επιτυχή εφαρμογή της παρούσας αναπτυξιακής στρατηγικής είναι η σύνδεσή της με το κατάλληλο υποστηρικτικό χωροταξικό υπόβαθρο. Στη βάση αυτή πρέπει να προσαρμοσθεί η υφιστάμενη Δήλωση Πολιτικής ώστε να συμβάλλει στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου χωροταξικής πολιτικής για το Τρόδος το οποίο να οργανώνει τις χρήσεις γης, τις υποδομές και την λειτουργικότητα στο χώρο.

Αυτό το χωροταξικό πλαίσιο θα αποτελέσει επομένως, το βασικότερο εργαλείο οργάνωσης και βελτίωσης του πλαισίου ζωής το οποίο δομείται σε μεγάλο βαθμό, από υποδομές και υπηρεσίες οι οποίες προωθούνται από τους δύο προηγούμενους τακτικούς στόχους (3.1 & 3.2). Η επιδίωξη για την ποιοτική αναβάθμιση του πλαισίου ζωής στο Τρόδος, θα πρέπει να περιλαμβάνει δράσεις βελτίωσης του οικιστικού περιβάλλοντος (αναπλάσεις, κτλ.) και υποδοχής νέου πληθυσμού.

Στόχος είναι η οργάνωση ορισμένων κέντρων παροχής λειτουργιών και υπηρεσιών μέσα σε ένα πολυλειτουργικό, πολυκεντρικό και διασυνδεδεμένο οικιστικό δίκτυο με συμπληρωματικούς ρόλους και με τη συνδρομή ενός προσαρμοσμένου συστήματος μεταφορών.

Το αποτέλεσμα μιας τέτοιας στόχευσης θα πρέπει να οδηγήσει σε ένα αρθρωμένο οικιστικό σύστημα το οποίο θα λειτουργεί ως διακριτός πόλος παρέχοντας τις βασικές και αναγκαίες υπηρεσίες και λειτουργίες οι οποίες θα συμπληρώνονται από τις εξυπηρετήσεις των γειτονικών πόλεων.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων ολοκληρώνονται με τους στόχους. Η προτεινόμενη **Στρατηγική** αποτελεί τελικά τον συνδυασμό των στόχων για τους οποίους η Κυπριακή Κυβέρνηση και η περιοχή Τροόδους θα αγωνισθούν και των μέσων (πολιτικές) με τα οποία θα προσπαθήσουν να εξασφαλίσουν την επίτευξή τους.

